

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Boj materializmu!

Delavsko gibanje v današnjem času razumemo predvsem le kot boj za stvarne dobrine delavstva, za vsakdanji kruh. Žalibog, je na videz res tako. Današnji gospodarski sestav, ki je izključno kapitalističen, sili delavstvo, da se dan za dnevom bori za zvišanje plač. Ta boj je, kakor smo že enkrat napisali, lov psa za repom. Ko enkrat po daljši borbi, ki se seveda od strani industrije umetno zavlačuje, doseže delavstvo skromen povišek svojih mezd, je že med tem časom draginja porastla za toliko, da je potrebna takoj zopet nova borba. In to življenje se v delavskih strokovnih organizacijah ponavlja v zadnjem času kot perpetuum mobile.

Ni tega položaja, v katerem se danes delavstvo nahaja, krivo ono samo, pač pa razmere, ki se v socialnem vprašanju ostrijo iz dneva v dan, in pa miselnost poslovnega človeka; kratko in malo kapitalista. Le ta se na eni strani bori za čimvečjo prodajno ceno svojih izdelkov, na drugi pa se krčevito brani vsakemu zvišanju plač delavcem. Vsak teden, v katerem on zavleče končni sporazum z delavstvom, odnese tudi svoj dobiček na račun delovne sile. Ni naš namen, da bi tu kritizirali delovanje merodajnih ljudi, ki dopuščajo zavlačevanje, pribiti moramo le to, da bi tu tudi oblast morala strožje paziti na čim hitrejšo rešitev meznega spora in s tem ščititi delavce.

Delavstvo, v takih razmerah kot se nahaja danes, pa ne sme misliti, da je začetek in konec delavskega gibanja le v borbi za zvišanje plač. Ta miselnost bi bila za delavstvo silno nevarna, ker bi tako tudi ono samo postalo žrtev materialistične miselnosti, kar bi zanj pomenilo duhovno propadanje. To je ena največjih nevarnosti sedanjega časa, ker bi človeško življenje od največjega kapitalista do najrevnejšega delavca postalo en sam lov za svetnimi dobrinami. Res je, da je današnja borba za neprestanim zvišanjem plač delavstvu usiljena. Delavstvo se mora boriti, če hoče slediti današnjim neznošnim razmeram v gospodarskem in socialnem življenju.

Toda ta boj ne sme vplivati na duhovno stran delavstva, ne sme ga kratko in malo zmaterializirati. S tem delom bi kapitalistična miselnost današnjega sveta dosegla največji svoj uspeh, ker bi s tem ubila zdravo odpornost tiste plasti človeške družbe, ki bi morala biti njej najbolj nevarna. V materialistično prepojeni družbi vlada namreč tisti, ki je močnejši, to je kapitalist. Vsak boj v taki družbi za njeno korenito spremembo bi bil brezuspešen danes kot jutri, čez deset ali petdeset let.

Prav zaradi tega morajo voditi delavstvo v njegovem lastnem gibanju višji vzori in višji cilji, da ne zapade v borbi materialistične miselnosti. Ni naša delavska skupnost zato tukaj, da se bori samo za gospodarsko stran delavskega vprašanja, ampak tudi za duhovno. Kapitalizem ubija predvsem v delavstvu njegovo človeško dostojanstvo, ubija mu vero v pravico in v poštenje, ubija v njem vse višje vzore nadnaravnosti duha. Iz delavca hoče napraviti kapitalizem predvsem

maso, ki bo pokorno služila, delala in trpela za njegove sebične namene.

Tu je ona velika razlika miselnosti

Zaradi visoke draginje so sedanje minimalne mezde še prenizke!

Po objavi nove banove odredbe o minimalnih mezdah, katera določa, da mora znašati v najvišji stopnji minimalna mezda za nekvalificiranega delavca 5.50 din in najnižja 3.75 din na uro, za mladoletne pa največ 4.25 din in najmanj 3 din na delovno uro — so delodajalci začeli silno borbo proti tej odredbi, češ, da so te mezde absolutno previsoko odmerjene in da naše gospodarstvo tega bremena ne bo izdržalo.

Ze opetovano smo poudarjali, da delavstvo ni krivo, da draginja tako raste in da so cene drsegle tako višino, da tudi te na novo določene minimalne mezde več ne odgovarjajo. Delavci bi bili kar hvaležni, da se cena moki, masti, olju itd. zniža na znosno višino, pa ne bo zahtevalo zvišanja plač niti, da se zviša minimalna mezda. V razmerah v kakršnih je, je v to naravnost siljeno, ako hoče živeti in ohraniti svojo delovno sposobnost.

Minimalni stroški za življenje delavca samca so v novembru t. l. narasli na 1152 din, ko so še lani v septembru znašali 792 din, tedaj porast 340 din za celih 50%. Porast cen najvažnejših življenjskih potrebščin pa znaša še mnogo več kar naši gospodarstveniki tudi dobro vedo. Ako bi pa tu vzeli v račun, kar bi seveda bilo najbolj pravilno, delavca s številno družino bi dobili čudne številke in bi nam nihče kdor tega sam ne poskuša ne verjel, kako se ti ljudje bore skozi življenje.

Pri vsem tem pa moramo ugotoviti, da velik del delodajalcev ne plačuje svojih delavcev po novo določenih minimalnih mezdah. Pri tem se celo dogajajo primeri, ki niso redki, da kvalificirani delavci ne dobijo plačane minimalne mezde, ki je prav za prav določena le za nekvalificirano delavstvo. Tako imamo v St. Vidu nad Ljubljano 50 mizarstevskih mojstrov, kateri plačujejo svoje pomočnike, seveda kvalificirane delavce, še vedno manj kot to določa nova odredba za nekvalificirane delavce. Posebno se to godi

v krajih in obrtih, katerih delavci niso organizirani.

Opozorjamo inšpekcijo dela naj delodajalce, ki svoje kvalificirane delavce tako izigravajo primerno kaznuje. Ako ne bo posebno v St. Vidu v tem pogledu reda, bomo vse mojstre, kateri plačujejo svoje pomočnike nižje kot to določa odredba, objavili z imeni.

Dva bregova

Zgodovina nas uči, da je življenjska pot našega delovnega ljudstva bila povezana z večno borbo za osnovne pravice delovnega človeka. Hitri razvoj moderne industrije je prinašal vedno večje razlike med cilji in željami kapitalizma in drugih posedujočih stanov, na drugi strani pa vedno večje izžemanje in zapostavljanje delovnega človeka.

Posedujoči so zahtevali od delovnega človeka vedno večje storitve, dočim so nudili za 90% izčrpanost vedno manjše plačilo. Na ta način so se pa ustvarjali na eni strani ogromni dobički, kopičenje bogastva, na drugi strani revščina in pomanjkanje. Borbo delovnega ljudstva je javnost zelo različno pojmovala. Ker je takšna borba prav za prav borba med kapitalizmom in med delom, je pač veljala za razredno borbo.

Nam je popolnoma jasno, da potrebuje delavstvo v takšnih borbah sposobne in najodločnejše ljudi, posebno pa takšne, katerim more delavstvo poveriti vodstvo.

Važno za delavstvo je v teh težkih dneh, da stopijo na čelo delavskega pokreta najodločnejši in najznačajnejši borci iz vrst delavstva samega.

Ko delavstvo razmišlja, kje so vzroki rastoče draginje, in to najpriprostejšim življenjskim potrebščinam,

številčno kljub silnim nasprotovanjem, ki ga doživlja na vseh straneh. Zdrava življenjska sila v njem spaja namreč vsakega posameznika in celo skupnost v silno in nepremagljivo celoto.

Zato pa se bori naše krščansko socialistično gibanje ne le proti materializmu v gospodarskih krogih, ki odvzema pravico delavstvu do dostojnega življenja, marveč se bori tudi proti vsaki materialistični miselnosti v delavskih vrstah. Tako pripravlja delavske vrste na borbo ne le za vsakdanji kruh, ampak tudi za delavsko čast in njegovo dostojanstvo. Borba za kruh je vsiljena borba, borba za duhovne vzore delovnega človeka pa je prostovoljna in izvira iz globokega idealizma, življenjske sile vsega našega gibanja.

Le delavec, osvobojen tudi duhovno vsake materialistične miselnosti, bo res pravi in dosledni bорец za pravico, bo pa tudi bорец in stvaritelj novih lepših časov. V tem velikem idealu današnjega časa je vsa skrivnost našega gibanja, ki se ni in ne bo pustilo ugonobiti od noben strani, pa naj pride napad ali vaba od kjer koli. S. Z.

Delavstvo pa, če hoče, da bo v stanu varovati svoje priborjene pravice, pa naj bodo stokrat zapisane v katerem koli zakonu, se bo moralo strniti v svoji delavski strokovni organizaciji. Le organizirano delavstvo bo namreč kos borbi in vsemu, kar delavstvo ovira, da si ne more priboriti takega položaja, kakor mu v sedanjih družbi tudi pripada.

more pač priti do zaključka, da ravno zaradi tega, ker ne vodijo gospodarstva in javnega življenja zastopniki delovnega ljudstva, ampak kapitalisti. Zato ni čudno, da je delovno ljudstvo prezrto in da so se ravno najprostejše življenjske potrebščine podražile za celih 80 do 150%. Če primerjamo na podlagi teh cen življenjski standard za delavca štiričlanske družine, ki znaša 2400 din in zaslužek tekstilnega delavca, ki se giblje pri normalnem obratovanju med 800 do 1000 din mesečno, v skrajšem obratovanju pa seveda polovica manj, potem nam je jasno, kakšna bližnja bodočnost čaka tekstilnega delavca.

Ta usoda pa ne čaka le tekstilnega delavca, ampak vse delavstvo. To se pravi, da trpi v teh razmerah pomanjkanje na tisoče in tisoče ljudi, delovnega ljudstva. Pred par dnevi mi je pokazal progovni delavec, poročen, z enim otrokom, svojo mesečno izplačilo. Bruto zaslužek znaša mesečno 572 din, čisti pa 546 din.

Tako življenje že ni več beda, sploh nimamo izraza, da bi ga mogli označiti s pravim izrazom.

Ko razmišljamo o vsem tem, potem si moramo nehotе postaviti vprašanje: Od kod toliko gorja? Kdo je tisti, ki povzroča to neznošno stanje? Delavci si odgovorja, da krivda ni na njegovi strani. Res je tako! Delavec je izrinjen od vseh javnih ustanov, še celo iz delavskih ustanov so ga izrinili, kaj šele, da bi delavec dobil svoj vpliv pri gospodarskih ustanovah.

Kapitalist in njemu prodani odpadniki imajo neomejeno odločilno moč vsepovsodi. Torej kapitalizem s podrejenim meščanstvom je vzel monopol nad vsem javnim življenjem. Kdo ga je pooblastil? Veliko krivde je tudi na delavstvu samem oziroma na njegovi nezavednosti.

Prišli smo samo tako daleč, da najdeš zastopnika kapitala in zastopnika delavstva v eni in isti osebi. Znan mi je tudi slučaj, ko je zastopnik mestne občine, pravni zastopnik in upravni svetnik v več tekstilnih tovarnah.

Ta predstavnik mestne občine naj ima danes nalogo in interes, da za svoje revne občane zbije čim večji delež od onih tekstilnih industrijcev, katerih pravni zastopnik je.

Zanima nas samo, na kateri breg se bo njegova volja nagnila, ali na breg lačnih in trpečih, ali na breg onih, ki jim je pravni zastopnik in upravni svetnik?

Delavstvo ve, da je njih usoda odvisna od njih skupnosti in odločnosti! M. K.

Strokovna poročila

Jarško delavstvo je zaključilo mezdno gibanje

Na zborovanju jarškega delavstva, ki je zaposleno v tovarni »Indoplatic« v Jaršah, je bilo 5. novembra sklenjeno, da ne pristane delavstvo na povisek 0,25 din na uro, marveč, da vztraja na svojem prvotnem predlogu. Zaradi tega sta zastopnika JSZ in ZSD v sredo 6. t. m. izvršila pri podjetju intervencijo. Po daljših pogajanjih je podjetje pristalo na to, da zviša urne mezde poročenim delavcem za 0,50 din na uro, vsemu ostalemu delavstvu pa po 0,30 din na delovno uro. Podjetje je to zvišanje motiviralo s tem, da so bili akordantje deležni procentualno višjih povikov kot delavci plačani na uro, t. j. oni, kateri ne delajo v akordu. Poleg tega je med njimi največ poročenih, ki imajo tudi družine. Zastopnika strokovnih central sta na to končno pristala s pridržkom, da bosta poročala delavstvu.

V nedeljo 10. novembra je bilo ob 10 v Jaršah v gostilni Bunkež ponovno delavsko zborovanje. Delavci in delavke so prostorno gostilniško sobo napolnili do zadnjega kotička, veliko pa jih je ostalo še v veži. Zborovanje

je začel tov. Skofic in dal takoj besedo zastopniku centrale tov. Rozmanu. V daljšem poročilu je tov. Rozman orisal potek razgovorov z g. ravnateljem podjetja in povedal tudi kako se vodijo mezdna gibanja v drugih podjetjih in koliko delavci uspejo v svojih zahtevah.

Nato je dobil besedo še zastopnik ZSD Breznik. Tudi on je poudarjal, da se 100% zahteve ne morejo uveljaviti in nakazal borbo delavcev za boljše razmere.

Po obeh poročilih se je razvila debata, v katero je posegalo več delavk in delavcev. Glavni obratni zaupnik je na vprašanja dal potrebna pojasnila. Delavstvo je nato sprejelo poviške, kakor so bili dogovorjeni z zastopniki strokovnih organizacij in podjetjem s to pripombo, da je vsaj pri onih plačah, katere so plačane po minimalni mezdni, plačati samo eno mezdo in ne to deliti na dvoje doklad. Za vse to naj se plačuje samo ena mezda. Obratnim zaupnikom je bilo naročeno, da to pri podjetju uredi.

Organizirano lesno delavstvo dosega ponovna povišanja plač

Najbolj nezaščiten in izkoriščan je ravno lesno delavstvo, kjer se z organizacijo temu ne upre. Posebno gozdno delavstvo je tam, kjer ni organizacije v položaju, da samo misli, da gozdni delavec ni delavec, temveč navadni kmečki dninar in da zato ni upravičen na boljši zaslužek, kot če bi šel v »tabrhc«.

Jugoslovanska strokovna zveza je započela odločno akcijo, da se celotno lesno delavstvo združi v strokovni organizaciji in si pripori izboljšanje plač. Tozadevne kolektivne pogodbe, ki urejajo položaj lesnih delavcev, sklepa JSZ tudi tam, kjer je samo gozdno delavstvo in zaposleno ne pri enem samem podjetniku, temveč pri celi vrsti manjših delodajalcev, kot je to tudi v Ljubnem v Savinjski dolini ter v Zadreški dolini.

Ker so plače, ki so bile določene ob priliki sklepanja pogodb, kot tudi tiste, ki so bile že ponovno zvišane, postale spričo divjega porasta draginje prenizke, so delavci potem organizacije postavili ponovne zahteve za zvišanje plač. V ta namen so bile dne 29. oktobra pogajanja z Meščansko korporacijo v Kamniku. Od centrale je bil navzoč tajnik Grošelj. Dosežen je bil sporazum, da se plače delavcev, kot tudi delavk v Stahovici zvišajo za din 1,50 na uro. Akordne postavke gozdnih delavcev so bile na podlagi pogodb, ki je bila sklenjena med podjetjem in delavstvom dne 26. junija t. l. povišane za toliko, kolikor kaže

porast cen indeks Narodne banke za mesec julij, avgust in september. Indeksna številka je bila pri pogajanjih nekoliko zvišana, tako da so akordne postavke bile zvišane za 11%. Če upoštevamo, da so bile pri Meščanski korporaciji zadnjič zvišane plače 26. junija t. l., je posebno za delavstvo z urnimi plačami povisek din 1,50, lep uspeh, ki so si ga z organizacijo priborili.

Lesno delavstvo v Ljubnem si je priborilo 3. junija t. l. kolektivno pogodbo, ki ureja delovno razmere lesnih delavcev v občini Ljubno z delodajalci, ki jih je večje število. Plača je bila tedaj določena na din 55.— za štih. Dne 3. novembra so bila zaključena pogajanja za zvišanje navedenih plač. Pogajanja so se vršila že prejšnji večer. Centralo je zastopal tov. Grošelj. Dosežen je bil sporazum, da se plače zvišajo od 55 na 70 din.

Tudi za delavstvo Falterjevih podjetij v Jurkloštru in Rimskih Toplicah so bili zaključeni začasni sporazumi. V Jurkloštru so dobili moški povisek od 95 do 98 par, ženske pa 1 din in 5 par. V Rimskih Toplicah je bil dosežen povisek za ženske po din 1,80, za moške pa po din 1,15 na uro.

Navedeni poviški pričajo, da JSZ stoji odločno v boju za lesno delavstvo in ga ščiti v sedanjem težkem času!

Tovariši, pridobivajte oglase za »Delavsko pravico«!

Seja Strokovne zveze oblačilcev

Seja je bila v nedeljo 10. X. 1940 v Trzinu. Predsednik nam je pojasnil delo in namen strokovne zveze. Podal je poročilo o delu ter nas spodbujal da poprimemo za delo in s tem olajšamo delo centrali. Za zgled nam je postavil kvinarje in rudarje.

Sklenjeno je bilo, da naj odbor ure-

di ves potreben material glede plač, da se bo lahko na prihodnji seji kaj več sklepalo o tem. Razmotrivalo se je tudi vprašanje, kako to, da je naše delavstvo v nižjem plačilnem razredu. Saj so ti tudi potrebni hrane in primernega življenja. Na seji je bil izvoljen namestnik tržiškega odbornika.

Nameščenci

Službodajalci odklanjajo poravnalno obravnavo za minimalno draginjsko doklado nameščencem

Za 11. t. m. je sklicala banska uprava v Ljubljani poravnalno obravnavo, na katero so bile povabljeni na predlog nameščenskih organizacij vse službodajalske prostovoljne in nekatere prisilne organizacije. Povabilu so se vsi odzvali. Poleg teh so bili navzoči tudi predstavniki Privilegirane agrarne banke ter zastopnik rudarskega glavarstva in rudniških organizacij kot opazovalci.

Najprej je predsedujoči, šef inšpekcije dela g. ing. Baraga, obravnaval vlogo PAB, ki se je postavila na stališče, da je PAB javni zavod, ki za državo in v njenem imenu vrši posle o likvidaciji kmečkih dolgov, zaradi česar se njeni nameščenci ne morejo prištevati med zasebne. Zastopnik nameščencev je dokazoval, da so nameščenci PAB nameščeni po določenih obrtnega zakona, da so bolniško in starostno zavarovani kot zasebni nameščenci in da ob zvišanju prejemkov državnih uradnikov PAB svojim nameščencem ni priznala doklad in se je postavila tedaj na stališče, da so oni zasebni nameščenci, tako da oni niso deležni doklad niti pri državnih niti pri zasebnih nameščencih. Hudo je, če nameščenec ni ne tič ne miš. Ugovor PAB je oblast vzela na znanje in ga bo meritorno obravnavala.

Enaka usoda pa je doletela tudi vse ostale nameščence, ko je zastopnik službodajalcev prebral izjavo, da službodajalci ne morejo priznati razpravi svojstva poravnalnega postopanja v smislu uredbe o minimalnih mezdah, poravnavanju sporov, sklepanju kolektivnih pogodb in razsodništvu, ker ni bil do sedaj nikak spor med kakim podjetjem in njegovimi nameščenci in kjer spora ni, ne more biti poravnalne obravnave. Tudi ne predvideva uredbe sporov med službodajalskimi in službojemalskimi organizacijami in njihovega prisilnega obravnavanja. Službodajalci so končno tudi izjavili, da nimajo pooblastil svojih organizacij, da se spuščajo v stvarno razpravljanje spora in kako naj sklepajo kako pogodbo z nameščenci preko volje posameznih službodajalcev, ki so jim sporočili, kot n. pr. TPD, da ne pristanejo na nameščenske zahteve.

Banska uprava je tudi ta ugovor vzela na znanje in odložila obrav-

navo do njegove rešitve. Ker so službodajalci odločeni, da gredo s tem ugovorom tudi do državnega sveta, zaenkrat ni izgledov, da bi se po tej poti stvar v doglednem času rešila.

Kje tiči vzrok tega poraza? Na eni strani pri službodajalcih, ki so s skrajno nesocialno gesto iskali formalnega razloga, da vsaj zavlečejo obravnavo in s tem morda tudi izplačevanje doklad, na drugi strani pa pri nameščencih, ki se kot »sotrudniki« službodajalcev strahovito bojijo pritiskov in v kak sporček. Upravičeno se tako godi ljudem, ki nočejo biti ne tič ne miš. Še par takih obravnava bi bilo treba, da bi vsi nameščenski voditelji spoznali, kakšni »sotrudniki« so jim službodajalci. Veselje je bilo poslušati navzoče nameščence in pri tem opazovati, kako so se jim odpirale oči v spoznanju in priznanju, da brez boja ni uspehov. Končno se nam zdi, da bi bilo le prav, če bi Delavska zbornica šla z lepim zgledom naprej.

Kje je izhod iz tega stanja? Samo v energičnem in takojšnjem ukrepu centralne vlade, ki naj pooblasti bane, da predpiše na enak način minimalne draginjske doklade, kot se je to zgodilo v hrvaški banovini.

Popust za delavce v mariborskem gledališču

Uprava mariborskega gledališča je na prošnjo Delavske zbornice dovolila, da imajo polovičen popust pri nakupu vstopnic delavci in delavke, ki se izkažejo s potrdili, ki jih dobe pri Delavski zbornici v njeni knjižnici vsak delavnik med uradnimi urami od 10—12 ure dopoldne in od 4—8 zvečer. Delavci, poslužite se te ugodnosti in obiskujte nartidno gledališče!

Za 9 din

dobiš priročnik o delavski zakonodaji, podatke o tvojih pravicah pri OUZD in borzi dela, o delavskih davkih, ordinaciji OUZD v vseh krajih, vozni red za vse proge, poštne določbe itd. v novem Delavskem koledarčku.

Musek K. Vitko:

Po arhivu JSZ

III.

Marsikaj bi mogel še izbrati iz našega arhiva, kar bi se dalo s pridom uporabiti v današnjih dneh pri vrednotenju krščanskega socialističnega gibanja in predvsem JSZ na Slovenskem in tudi v državi. Omenim naj le n. pr. širokopotezno akcijo JSZ v Dalmaciji, na Hrvaškem in v Bosni ter Hercegovini. Lepo je bilo število zavodnih in delavnih skupin JSS (Jugoslovanski strokovni savez), ki so bile vključene v JSZ, ki je bila centrala krščansko socialističnega sindikalnega gibanja in udejstvovanja v vsej državi. Danes mnogo teh naših nekdanjih sodelavcev, ki so dobili prve poglede in spoznanja o sindikalizmu in delavski borbi v JSZ, sodeluje kot visokovreden element v HRS (Hrvatski radniški savez) ali v drugih hrvatskih socialnih gibanjih. Da naše delo ni v tistih dneh zavzelo mnogo bolj širokih mer, je mnogo krivo nerazumljivo nasprotovanje predvsem bosanskih oblastí, ki so delo naših skupin ovirale in poskušale zatreti. — Zelo rad bi tudi izpregovoril o novejšem času, o dnehi, ki so se razvijali pred našimi očmi. Če smo včasih dejali:

Narod naš dokaze hrani! — moremo popolnoma mirno in s polno zavestjo pravice in resnice pribiti, da hrani tudi naše gibanje dokaze, ki jih bomo mogli, trdno sem prepričan, še kdaj zelo koristno za našo skupnost in ves slovenski proletarijat uporabiti.

Danes, ko bom skušal zaokrožiti in zaključiti naš kratek sprehod med zapršenimi papirje, bom segel kar brez posebnega pogleda na čas in dobo med papirje, ki sem jih zbral pod glavo: »Slovenski ljudje o JSZ in v njej vključenih organizacijah.« Govorijo naj besede laikov in duhovnikov, pričajo misli ljudi, ki so se v slovenskem življenju udejstvovali na najrazličnejših področjih, besede ljudi, o katerih je že zgodovina izrekla svojo besedo ali pa bo še govorila, naj bodo zgoreni dokument, kako agilna, kako polna življenja in kako delovna je JSZ vedno v svojem trideset, odnosno petinštiridesetletnem obstoju bila.

Deželni odbornik, duhovnik dr. Evgen Lampe je pisal ob priliki obnega zbora JSZ 2. maja 1915 takole: »Zaradi bolezní se ne morem udeležiti Vašega obnega zbora. Želim zvezi našega katoliškega slovenskega delavstva, da bi rastla in se razširjala na zunaj in krepila v notranji moči. V edinosti in organizaciji je moč in odločnost. Z božjo pomočjo bomo prestali sedanje viharje, in potem pride čas novega

razvoja, ki naj najde slovenske delavske stanove pripravljene za bodoče naloge. Bog blagoslovi zvezo naših delavskih stanov.« Istemu občnemu zboru je tedanji deželni glavar na Kranjskem dr. Ivan Sušteršič 1. maja 1915 poslal med ostalim tele svoje misli: »... pozdravljam tem potom občni zbor najtopleje in zagotavljam JSZ vseh mojih simpatij. Društvo čakajo, ko se vrnejo normalne razmere, še veliko večje naloge, kot kdaj poprej. Tu bomo morali vsi sodelovati! Bog daj svoj blagoslov! Vaš Sušteršič.« Iz Siveriča pri Drnišu je v mesecu septembru 1911 prišlo pismo od fr. Pavla Silova, ki med drugim piše: »... Vama je poznato o čemu se radi, stvar je jako uredjena, teren je pripravljen... ja sam mnogim pravilnik krščanskih sociala protumačijo, te mnogi jedva čakajo pristupiti. Požurite se jer ču morat položiti oružje.« In iz Splita nam istočasno piše dr. Ante Alfierič, ki je bil močen steber našega gibanja v Dalmaciji, o isti stvari: »Potrebno je, da se organizira one radnike u Siveriču kod Drniša, kako smo bili svojedobno utanačili. Prilažem Vam pismo kapelana franjeva Pavla Silova, koji je izvrstan za daljno vođenje organizacije.«

V dnehi, ko se je urejala naša državna skupnost, je JSZ prejela od tedanjega podpredsednika ministrskega sveta 24. maja 1919 sledeče pismo:

»Pismo z dne 15. maja t. l. sprejel. Vabilu, da se udeležim proslave našega vrliga delavstva dne 15. junija se bom z veseljem odzval, če mi bo le količkaj mogoče. Zagotovo žal še danes ne morem obljubiti, ker ne vem, če me ne zadrže kaki nujni in neodložljivi posli. Našemu zavednemu krščansko socialističnemu delavstvu najpriskrenejši pozdrav. Dr. A. Korošec.«

Med najbolj zvestimi prijatelji in učitelji našega gibanja je bil pokojni nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Mirno moremo reči, da nismo doslej imeli tako zvestega, tako očetovskega in tako prijateljskega svetovaleca na tako odgovornem in pomembnem položaju, kakor smo ga imeli dolgo vroto let v pokojnem nadškofu. Pri njem so se vršili prvi sestanki in razgovori slovenskih krščansko socialističnih delavcev, ko so meseca maja leta 1917. snovali tako imenovano »Slovensko katoliško demokracijo« (SKD), ki je postavila skoraj istočasno z majsko deklaracijo slovenskim državnim poslancom močne in pomembne zahteve, ki se dotikajo vseh slovenskih narodnih in vseh delavskih vprašanj. On je hodil med nas in nas ob vsaki priložnosti navduševal. S kakšno zadovoljnostjo in ljubeznijo je spremljal delo naših mladih v Krekovi mladini in okrog »Ognja«. K posameznim številkam »Ognja« je pisal svoje misli, vtičje in svoja navodila osebno v dolgih

Do naših krajev

Celje

V soboto 16. novembra proslavijo celjski grafičarji 500-letnico Gutenberga, iznajditelja tiska. Na to prireditve, ki bo na svojstven način pokazala zgodovino, razvoj in današnje stanje tiska ter položaj grafičnega delavstva, vabimo vse naše člane in članice. Vstopnina je nizka. Začetek ob pol 9 zvečer.

Dob

Poročila se je v nedeljo popoldne v dobski cerkvi članica virske skupine JSZ tov. Minka Hribar s Feliksom Vilerjem, mizarskim pomočnikom iz Trzinca. Mladima novoporočencema želimo obilo sreče.

Maribor

Tekstilno delavstvo, zaposleno v podjetju Doctor in drug, je te dni dobilo od podjetja brezplačno moko. Moko so delili vsemu delavstvu po določenih točkah, in sicer za uslužbenca po 10 točk, za zakonskega druga 8 točk, za vzdrževanje staršev po 5 točk in za otroke po 10 točk. Vsaka točka je znašala 1 kg. Delavstvo se zahvaljuje za to naklonjenost. Vsem ostalim obratom, kateri še do danes niso zaposlenemu delavstvu ničesar prispevali, pa naj bo to dejanje za zgled. — Zaposleno delavstvo.

Sklep seje tekstilne zveze, ki je bila 15. septembra t. l. je bil naslednji: Za vsako tekstilno tovarno bodo tedensko enkrat sestanki organizacijskih zaupnikov, in sicer: tovarna Mauthner vsak četrtek ob 5 popoldne, tovarna Hutter in drug vsak petek ob 5 popoldne, tovarna Doctor in drug vsako soboto ob 4 popoldne, tovarna »Jugosvilas«, tovarna »Atama« in tovarna Avgust Ehrlich vsako nedeljo ob 10 popoldne. Ti sestanki organizacijskih zaupnikov bodo zelo važni za nadaljnje delo tekstilne skupine in za izvežbanje obratnih zaupnikov, da bodo znali v bodoče v podjetjih voditi vsako borbo. Zato priporočamo, da vsi vaši delavci in delavke, tako da bodo imeli sestanki res uspehe.

Otiški vrh

V nedeljo 17. novembra t. l. bo sestanek strokovne skupine ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Priglar v St. Janžu. Ker se bodo na tem sestanku obravnavala vsa pereča vprašanja glede delavskega položaja, je udeležba za vsakega posameznega člana strogo obvezna. S seboj pripeljite svoje sotrpinke ali sotrpinke v podjetju, da bodo tudi oni dobro poučeni za vsak nadaljnji boj za zboljšanje delavskega položaja.

Zagorje

Vse člane skupine obveščamo, da se bo vršil članski sestanek v petek dne 15. novembra ob 4 popoldne v gostilni g. Rancingerja v Zagorju. Sestanek je zelo važen in je želeli, da se ga članstvo polnoštevilno udeleži. Poskrbite za čimvečjo udeležbo in tudi za udeležbo nam naklonjenih tovarišev, ki

se nameravajo organizirati in spoznati potrebo organizacije, se v njej udeležiti in boriti za zboljšanje svojega položaja. Le v skupni borbi je uspeh zagotovljen! — Dalje sporočamo, da smo že prejeli naš Delavski koledarček, ki si ga naj čimprej vsak oskrbi pri svojih blagajnikih, da naročimo potem še druge!

Kranj

V nedeljo, dne 17. novembra se bo točno ob 9. dopoldne vršil okrožni sestanek skupin kranjskega okrožja JSZ v prostorih gostilne Lukež v Kranju. Vse skupine vabimo, da pošljejo na ta sestanek obratne zaupnike in funkcionarje krajevnih skupin. Sestanek bo zelo važen, zato naj nikogar ne manjka.

Škofja Loka

Kakor v Kranju, tako se bo tudi za škofjeloško okrožje vršil v nedeljo dne 17. t. m. okrožni sestanek ob 2 popoldne v prostorih krajevnih skupine oblačinskega delavstva v Škofji Loki. Vse skupine vabimo, da pošljejo na ta sestanek odbornike in obratne zaupnike, ker se bo razpravljalo o važnih vprašanjih, ki se tičejo nadaljnjega dela skupin JSZ.

Radeče

Dne 9. novembra 1940 je zapustila svojo službeno mesto v tovarni »Petac« agilna tovarišica Angela Zore. Tovariši in tovarišice smo se s težkim srcem poslovili od nje, kajti bila je vzor vsem. Poleg tega pa smo izgubili iz naše sredine odbora res tovarišico, ki se je zavedala svojega stana. Vzel, ki je nastala s tem, ne bomo mogli nikakor nadomestiti. Želimo ji prav od srca na njeni novi življenjski poti, ki jo bo nastopila, to je pot zakonskega življenja. Obilo sreče in božjega blagoslova s svojim življenjskim drugom, ki je istakto član papirniške skupine, to je Jožefom Knezom. Tovariši in tovarišice se bomo vedno spominjali nanjo.

Stahovica

V nedeljo dne 17. novembra bo ob 2 popoldne članski sestanek lesnega delavstva v gostilni pri »Prodniku« v Kregarjevem. Na sestanku bo poročal tov. preds. JSZ Srečko Zumer. Člani bodo na sestanku lahko tudi dobili Delavski koledarček, brez katerega ne sme biti noben član. Vse tovariše in tovarišice prosimo, da se sestanka gotovo udeleže.

Tržič

Članskega sestanka JSZ, ki se je vršil v nedeljo 10. novembra 1940 v prostorih Mesne kleti, se je delavstvo odzvalo le v manjšem številu. Manjkali so ravna tisti, ki bi jim sestanek najbolj koristil. Tovariš Grošelj nam je dal potrebna navodila in povedal nekaj lepih primerov, kako se da doseči za delavstvo boljši kos kruha. Podarjal je, da še nikoli poprej orga-

nizacija ni bila bolj potrebna ko sedaj, ko so cene tako porastle. Poročal je o delu papirničarjev, kako so oni povezani z organizacijo, kar jim rodi lepe uspehe. Ker sta bila navzoča tovariša iz Kranja in Skofje Loke, sta se ta dva podala nekaj poročil iz svojega kraja. Tovariš Kodrič nam je razjasnil potek dela organizacije v tovarni usnja. Tovariš Konič Franc je povedal, kako je prišlo delavstvo v tovarni »Sešir« do organizacije, ker so bile razmere v tovarni neznosne. Tovariš iz Tržiča nam je razložil tudi položaj delavstva v Tržiču, ki ni zavedno in le čaka, da bodo drugi delali zanj. Povedal je, kako zeleni na lep način pridejo do članarine v tovarni »Runo«: Ker je delavstvo organizirano v ZZD, se dogaja, da podjetje z ostalimi socialnimi dajatvami utrjuje mesečno članarino za ZZD. — Skrajni čas je, da se vse tržiško delavstvo prebudi iz omrtvelosti in skrbi v okviru organizacije za svoj obstanek. Za nas je danes močna delavska organizacija življenjska potreba.

Bled

Gradbeno delavstvo na Bledu se pridruži zgrinja v strokovno organizacijo, Jugoslovansko strokovno zvezo. Organizacija je pa že dosegla za delavstvo lep uspeh. Pri pogajanjih za zvišanje plač stavbnemu in gradbenemu delavstvu, je dosegla, da je bil Bled iz II. razreda pomaknjen v I. razred in so tako plače za 50 par višje kot bi bile, če bi delavstvo ne bilo organizirano. — V nedeljo 17. novembra bo ob 11 dopoldne v bufetu »Burz« Mlino 81, Bled, sestanek blejskih delavcev. Udeležijo se naj vsi gradbeni delavci. Pridejo naj pa tudi lesni delavci, da se pogovorimo in tudi za nje organizacija stori korake za zboljšanje položaja.

Trbovlje

Nekaj za neorganizirane! Zadnja mezdna razprava pri TPD je s svojim rezultatom izzvala med rudarji precej kritike. Kot organiziran rudar moram pibiti, da ta kritika ni umestna, niti poštena. Zalostno dejstvo je, da so največji kričači in razbijalci naše borbene udarne sile oni nezavedni, ki so organizacijam nasprotni in so seveda mnenja, da za rešitev rudarskih težav dovolj storijo, če lepo doma za plotom razlagajo vse mogoče o izdaji delavstva s strani voditeljev in jih blatijo na vse mogoče načine. Res je, da tudi organizirani nismo zadovoljni z izidom pogajanj. Vemo pa tudi, da so naših neuspehov krivi prav ti neorganizirani v veliki meri. Dragi moji neorganizirani čakovci in kimovci; vedite, da tako se naša borba ne vodi. Tako ne pridemo nikamor. Seveda, neorganizirani si mislite, čemu vzdrževati organizacijo in biti njen član; če bodo organizirani kaj priborili, bomo tega itak deležni tudi neorganizirani. V zadnjem letu smo organizirani rudarji dosegli 35% povška na svoje plače. No sedaj pa pljuvite v roke še neorganizirani. Precej več vas je, pa boste gotovo še lažje priborili 35% ali pa še več. Torej mi 35 vi 35%, skupaj 70%. No to bo pa še nekaj. Če pa tega nečete, ali ne morete storiti, pa vsaj to

brezplodno kritiziranje opustite. Priporočljivo za vsakega zavednega rudarja je, da vstopi v organizacijo. Ona se bori za naše pravice, razen tega boš dobival od nje izobrazbo, ki je nujno potrebna vsakemu zavednemu rudarju. Mi rudarji bi morali kot elita vsega delavstva služiti s svojo enotnostjo in inteligenco za vzor vsem strokam, ki žive od trdega dela žuljavih rok. Gospodje podjetniki, ki nam režejo kruh, poznajo našo razcepjenost. Dejstvo pa je, da je njihova vroča želja, da ostanemo mi, ki v potu svojega obraza služimo svoj in tudi njihov kruh še nadalje razbiti, neenotni. Tega bi mi sicer ne bilo treba pisati. To bi moral vedeti vsak rudar, vsak delavec. Če članstvu organizacije ne ugaja vodstvo, kakor se mnogi izgovarjajo se to lahko spremeni na vsakoletnem občnem zboru. Bližamo se še resnejšim časom. Strnimo se v organizirano skupino celoto. Od tega je odvisna naša bodočnost. — Organiziran rudar.

Gornji grad — Šmartno ob Dreti

Sestanek za žagarje, tesarje in ostale lesne, organizirane gozdne delavce, se vrši za Zadretsko dolino in okolico Gornjega grada v nedeljo 24. novembra 1940 ob 11 dopoldne to je po deseti sv. maši v Gornjem gradu v gostilni Alojzija Mikuža. Vsi delavci od Nove Štife pa doli do konca Zadretske doline se sestanka gotovo udeležite, da se pogovorimo o zboljšanja položaja za delavstvo.

Vevče

Popravek: V zadnji številki Delavske pravice se je v članku u uspehu meznega gibanja dogodila mala pomota pri navedbah urnih mezd z draginjsko doklado skupaj. Moške mezde so do vključno 10. kategorije. Ženske urne mezde s pristojo draginjsko doklado pa so sledeče: 11. kategorija, urna mezda din 5.75; 12. kategorija, urna mezda din 5.50; 13. kategorija, urna mezda din 5.25; 14. kategorija, urna mezda din 4.75. — V nedeljo dne 10. t. m. se je vršil skupni sestanek delavstva, na katerem je bilo podano poročilo o zadnjem meznem gibanju. Nekaj ljudi iz marksistične organizacije se je obregalo ob celoten potek in končni zaključek meznega gibanja, čeravno se tudi njihovo članstvo po večini ne strinja z vsiljevanjem načina borbe kot jo oni propagirajo. Ker se je posebno eden zelo obregal ob novo uvedene družinske doklade, ki jih danes uvajajo že povsod, se bomo v kolikor že ni bilo na sestanku o tem povedanega, še podrobneje pečali v prihodnje in to vprašanje obdelati tudi z načelnega stališča. Vodenje meznega gibanja brez cilja, kapitulacija itd. so očitki, ki jih toliko resna organizacija kot je JSZ, ne bo sprejela brez primernega obravnavanja svojega dela in linije. Mlatenje po zraku ni naše geslo. Na sestanku je bilo podano tudi poročilo o početnih akcijah prehranjevalnega odbora, ki bo začel dobavljati cenena živila. Udeležba na sestanku ni bila dovoljna, ker je bilo precej moških zaposlenih, ženske pa v zadnjem času kažejo prav malo zanimanja za sestanke. To bo njim samim v škodo, ker bo za njihov položaj padlo v organizacijah zanimanje. Mogoče so pa res tako dobro situirane kakor trdi dr. Krofta v reviji »Tehnika in gospodarstvo«, da ne kažejo več potrebne brige za svoja delovna vprašanja.

pismih, ki so polna ljubezni in razumevanja. Samo nekaj stavkov in misli iz njegovih pism, ki jih je zelo mnogo, naj zaključijo ta kratek pogled v naš arhiv.

Krekovi mladini na njeno povabilo na sestanku z dne 10. oktobra 1924 je pisal 15. novembra 1924: »Tvarine, ki ste jo obravnavali na zboru 12. oktobra so zares za naš čas primerne in potrebne, da jih preresujemo in vedno bolj spoznavamo. Molite, delajte in potrpite! Prav žal mi je, da Vam moram in morem poslati prazno pismo.« Predsedniku Krekove mladine in našemu zvestemu sodelavcu g. Kordinu je poslal 18. decembra 1925 sledeče pismo: »Drago mi je povabilo na prireditve Krekove socialne šole v nedeljo zvečer. Žal, da me morem priti. Jutri se odpravljam na deželo v duhovno pastirsko poslu, kjer bom v nedeljo močno naprežen. Prav krščanska je hvaležnost, ki jo šola name-rava s prireditvijo izkazati predavateljem.« In zopet Krekovi mladini dne 19. februarja 1926: »Iz dopisa z dne 21. januarja posnemam, da se prav pridno in neprestano gibljete. Le tako naprej! Denarne podpore Vam za sedaj ne morem poslati, pač pa bom kmalu poiskal nekaj knjig in Vam jih bom izročil.« V dne 12. in 13. junija 1926 se je vršil kongres Krekove mladine. Kongresu je poslal nadškof tole pismo: »Povabilo na Vaš kongres me

močno veseli. Ker bom pa v dneh 12. in 13. junija na potu v Ameriko, se ga ne morem udeležiti. Pač pa želim, da bi naj našim časom primerni program utrdili, točno razvili in ga polagoma s trdno voljo izpeljali. Imena govornikov so mi porok, da se bodo vsa kočljiva vprašanja korektno reševala.« Za Božič leta 1927. smo prejeli 23. decembra tole voščilo: »Za Božič Vam želim polno srce nedolžnega veselja, za novo leto pa vztrajnosti v delu za pravo krščansko in socialno izobrazbo, po kateri naj se vsa delavska mladina visoko dvigne in blagodejno na vse ljudsko življenje vpliva.« »Pravica« št. 51. ima prav primeren članek »Razodetje« od g. Kocbeka. Razumljiv je in korekten. Bog daj, da bi v tem duhu napredovali po vsej naši domovini!« 25. novembra 1928 smo dobili med drugim takšno razveseljivo povabilo: »Želim, da bi zastopnik Krekove družine in zastopnik strokovne zveze prišla k meni na kratek prijateljski razgovor. Vse dni bom doma — le v nedeljo odpotujem. Pozdrav in blagoslov.« Ko je Krekova mladina slavila 1929. leta svojo petletnico, ji je nadškof poslal veliko in ljubezni polno pismo: »Letos obhajate petletnico svojega življenja. V kolikor morem zasledovati Vaše gibanje, moram priznati, da ste zelo agilni, neumorno delavni in požrtvovalni v dosegu namerov, da družabno življenje ravnate po

edino pravih, edino koristnih krščanskih načelih. Kako prav je, da zbirate mladino in že v njihova srca zasajate prave nazore o socialnem pokretu, ki se v naših časih mogočno razvija, pa je tudi v nevarnosti, da ga krivi učitelji speljejo s prave poti na pot pogubno za poedince in za društvo. Modro ste sklenili, da se oslanjate na priznane borivce za pravi socialni razvoj, za pravo obnovo socialnega življenja v vseh stanovih. Imate list »Pravico«, kateremu ste začeli dodajati poučno prilogo za globoko razglabljanje socialnih vprašanj. Ker pa čutite, kako težka in nevarna je ta naloga, zato si iščete zanesljivih, v reševanju socialnih vprašanj priznanih sotrudnikov. O, da bi jih dobili mnogo in stanovitnih. Ta Vaša skrb mi daje poročstvo, da boste ostali na pravi poti, kar bo v časno in večno korist naši mladini in vsemu našemu narodu. Le previdno in pogumno naprej. Srečen pozdrav in poseben blagoslov! Z Bogom! In za konec še iz pisma Krekovi mladini z dne 31. marca 1929, ko sporoča, da pošilja 300 din podpore: »Daj Bog, da bi vztrajali v gorečnem in idealnem delu za rešitev nam drage, a zapuščene delavske mladine! Vsem pozdrav in blagoslov! Z Bogom! Vdani Anton Bonaventura, škof.«

Naš Del. koledarček je najcenejši!

Razgledi

Ob začetku tretjega tedna vojne med Grčijo in Italijo še vedno ni bilo nikakih presenečenj, ki smo jih bili vajeni v dosednji vojni. Italijanska poročila povedo, da tako imenovana »bliskovita vojna« v takih gorah kot so na grško-albanski meji, ni mogoča. Grki se po goratih krajih, ki so na vsej meji, odločno upirajo, čeprav je jasno, da glede tehnične opreme, motorizacije in letalstva od daleč niso enako opremljeni kot njihovi nasprotniki. Zanimivo je poročilo, da je vodja Italije v tretjem tednu vojne izmenjal generala, ki je vodil vojno proti Grčiji.

Angleška pomoč Grkom je v zadnjem tednu vojne obstojala v tem, da so angleške pomorske sile zasedle najvažnejše strateške točke v Egejskem morju. Tam so se izkrcale angleške čete, urejena pa so bila tudi oporišča za angleško letalstvo, ki je prevzelo glavne naloge letalske vojne v Italijo. Angleško letalstvo je vzelo v zaščito glavna grška mesta, ki so bila prvi teden cilj mnogih italijanskih napadov. Angleško letalstvo pa je obenem z grškim napravilo napade na zbiranje italijanskih čet v Albaniji, na obmorska albanska mesta, kamor vozi Italija čete, ter na razna južna italijanska mesta. Tako so polagoma postala ogrožena vsa italijanska mesta po vsej državi.

Tretjič je bil izvoljen za ameriškega predsednika Roosevelt, kar je v zgodovini Amerike prav redek primer. Glavni vzrok je bil pač v tem, da v zunanjepolitičnem delu Amerike ne nastane prav nikakega odmora. Čeprav z izvolitvijo Willkija smer politike Amerike ne bi bila zamenjana, bi vseeno minilo mnogo dragocenih mesecev, predno bi novi predsednik prevzel vso oblast. Velik pomen ponovne izvolitve se vidi že v prvi izjavi Roosevelta, ki je povedal, da bo za naprej dobila Anglija polovico vsega ogromnega vojnega materiala, ki ga Amerika producira. Drug velik pomen te tretje izvolitve pa so povedali japonski listi, ki so zapisali, da je treba sedaj opustiti vsako upanje, da bi ostal še nadalje mir v Tihem morju. Japonska se pripravlja, da bo prišlo do spopada med Japonsko in Ameriko na Tihem morju. Prvo dejanje tega dogodka se kaže že v tem, da je Japonska popustila v boju proti Kitajcem.

Ob proslavi trindvajsetletnice ruske oktobrske revolucije je govoril vojni maršal Timošenko, ki je po dolgem premoru dal nekaj izjav o stališču Rusije v razpletu sedanjih vojnih dogodkov. »V današnjem mednarodnem položaju, ki je poln najrazličnejših slučajnosti, moramo pokazati višek pazljivosti. Povsod moramo ljudstvo obdržati v skrajni pripravljenosti, da bo sposobno, da pogleda v oči vsakršni mogoči vojni nevarnosti. Nobeni manevri naših zunanjih sovražnikov nas ne smejo doleteti nepripravljene. Naša vojska je vedno pripravljena, da v primeru potrebe stopi v borbo za svoj narod in da dá krepek odgovor vsem onim, ki bi se upali dotakniti naših mej.« Tudi predsednik sovjetskega Kalinin je v svojem govoru izjavil, da je ruska vlada močno zainteresirana na tem, kako se bodo dogodki razvijali vnaprej. Rusija želi ostati še nevtralna, saj je doslej s svojo politiko nevtralnosti dosegla velike uspehe.

O bodočem zadržanju Rusije v tej svetovni vojni je ravno ta teden poln ugibanj. Spričo tega, da je v torek prišel v Berlin ruski zunanjepolitični komisar Molotov, vse časopise ugiba o tem, kaj bodo zastopniki Nemčije in Rusije med seboj sklenili. V splošnem so si bile napovedi časopisja edine glede tega, da bo Rusija ostala nevtralna še naprej. Glavni poudarek razgovorov naj bi bil v tem, da se v večjem obsegu zagotovi trgovanje z Rusijo, ki je bogata skoro na vseh surovinah. Pričakovati je, da bo konec tedna že znan uspeh nemško-ruskih razgovorov v Berlinu. Največ pa bodo seveda povedali in pojasnili dogodki, ki bodo spet sledili tem konferencam. Rusija leži na zelo važnem zemeljskem prostoru, ker leži v sredi med tako imenovanim evropsko-afriškim »življenjskim prostorom«, katerega

hočeta obvladati Nemčija in Italija ter med vzhodno-azijskim prostorom, kjer hoče popolno oblast Japonska. Vse tri protikominternske velesile žele ugotoviti način soživljanja z vmesnim delom sveta s tako imenovanim rusko-azijskim življenjskim prostorom. Ako bi sile trojnega sporazuma uredile to vprašanje povoljno, potem se nadejajo, da bo četrti del sveta — ameriško-angleški življenjski prostor postavljen pred dejstvo, da se bo moral udati ali pa bojevati brez upa na zmago. Tako vsaj mislijo glavni predstavniki trojnega sporazuma. Taka zamisel bodoče slike sveta bo tudi temelj, na katerem se bodo obravnavala rusko-nemška vprašanja v Berlinu. Pri njih obravnavi bosta seveda udeleženi tudi Italija in Japonska.

Težko je misliti drugače kot da bodo v Berlinu padle važne odločitve

Taka pot res ni prava

Na naše ugotovitve o zakonitosti oziroma nezakonitosti sedanje uprave Delavske zbornice v Ljubljani se je oglašil tabor, ki je za to upravo, v »Slovenskem delavcu« od 18. okt. 1940.

Pričakovali smo resnejšega razmotrivanja, zlasti še od lista, ki je glasil pokreta, ki trdi o sebi, da je 100% katoliški pokret. Toda stvarnega odgovora na to misla nismo dobili. Vse tiste, ki se zanimajo še posebej za to vprašanje, prosimo, da preberejo tozadevne sestavke v »Delavski pravici« poleg odgovora v »Slovenskem delavcu« pod naslovom: »Sedanja uprava Delavske zbornice«.

Clankar noče iti v bistvo, ampak se je postavil na osebnostno stališče, kakor da bi hoteli preganjati osebe, na primer predsednika g. Kozamernika ali g. župnika odnosno kaplana Križmana in druge. Clankar noče razumeti, da gre za veliko moralno vprašanje.

Ce kdo odstavi izvoljeno upravo v Delavski zbornici, mora korak taklo utemeljiti, da bo delavstvo in nameščenstvo, ki edino plačuje prispevke za Delavsko zbornico, o potrebi takega koraka prepričano. Dalje. Delavstvo in nameščenstvo mora imeti zavest, da ga pod novo upravo zastopajo ljudje iz njegovega idejnega in stanovskega kroga, da ga zastopajo resnični sobojevniki. Pa ne samo, da ga zastopajo taki ljudje. Imeti morajo zavest, da ga zastopajo boljši ljudje kot so bili pod izvoljeno upravo.

Važno je še naslednje: Kdor pozna delavsko dušo in njegovo miselnost, bo vedel, da je vsak delavec naravnost ljubosumen na pridobljene pravice. Te pridobljene pravice spadajo prav za prav k njegovim osebnim pravicam. Kdor krši te pravice, je njegov sovražnik, ne samo nasprotnik. Tudi delavska zakonodaja spada med take pridobljene pravice.

V našem primeru bi moralo biti za vsakega objektivnega človeka merodajno edino to: Ali je bila glede na sestavo sedanje uprave odnosno še bolj jasno glede na obstoj sedanje uprave Delavske zbornice kršena obstoječa zakonodaja ali ne?

Edino to je važno in merodajno, zlasti — posebej in ponovno poudarjamo! — za pokret, ki trdi, da je 100% katoliški.

Odgovora na to »Slovenski delavec« ni dal. V bistvo ni šel, ampak se je skril za »pokret«, češ »kadar bo naš pokret spoznal za potrebno izvesti izpremembe, (namreč v Delavski zbornici) jih bo izvedel v korist vsega delavstva...«

Kaj pa je to? Ali je pokret nad zakonom? Kdo je pooblastil ZZZ, da bo sklepala in odločala, kaj je v korist celotnega delavstva? Morda tajne, svobodne in proporne volitve? Ko bi bilo to, bi priznali. Toda ZZZ volitve ne dišijo! Ali ni stališče »Slovenskega delavca« v najbližnjem sorodstvu z znanim rekom, da namen posvečuje sredstva? To je nevarna in pogubna igra.

Ko bi se ZZZ sklicevala na kakšno druga načela, ne na katoliška, ko bi se n. pr. sklicevala na materialistična načela, se ne bi toliko pečali s to stvarjo. Zavedati se je treba, če nastopa kdo v javnosti v imenu katolištva, da ga ne slišijo in ocenjujejo le njegovi privrženci, ampak vsi tisti, ki pričakujejo od takih ljudi nekaj lepega, poštenega, odrešilnega. Zavedati se pa morajo tudi tega, da so danes delavske množice razgibane in da pre-

tudi glede bodočnosti Turčije. Turčija je sedaj ravno na meji, do katere je svetovni požar prišel, na poti z evropske celine. Zato mora za Turčijo kmalu priti odločitev. Turčija ima za enkrat še vlogo stražarja nad Bolgarijo ter s tem brani zavezniško Grčijo pred napadom z desne. Na drugi strani pa je važen del ozemlja, ki zapira pot po azijski strani do Sueza in Egipta.

Boji v francoskih in angleških kolonijah so najboljši dokaz, kako postaja sedanja vojna iz dneva v dan bolj svetovna vojna. Francoski general de Gaulle, ki je Francijo zapustil in se bojuje na strani Anglije, je za francosko kolonijo Kamerun zadnji teden zasedel drugo francosko kolonijo Gabon. Tako se pomika v zahodni afriški obali proti severu, kjer sta — daleč še sicer — zadnji točki Tanger in Gibraltar. Angleži pa so poživili boje v Keniji, južnem Sudanu in v Libiji. Napetosti pa se vedno bolj povečavajo v Tihem oceanu, kjer se pripravljata na spopad Japonska in Amerika.

sojajo razne družabne pojave bolj samostojno in bolj kritično kot meščanstvo. Vsakdo se mora še posebej zavedati, da se prav delavstvo ne pusti varati. Mogoče se pod tem ali onim pritiskom potuhne, toda ima svojo sodbo o tem pojavih. Ve, kdo pošteno in iskreno misli, ve pa tudi, kdo mu dela nasilje in kdo ga izrablja v to, da bi svoje nasilje opravičil, tudi najsve-tejše.

Vsem prizadetim bi priporočali — če so tega še sposobni —, da premo-trivajo naš nastop v brambi delavskih in nameščenskih pravic na splošno in še posebej v Delavski zbornici pod temi vidiki. Posebej bi jim pa na srce položili opozorilo, da veljajo vsi v nebo vpjoči grehi tudi za delovanje v delavskih strokovnih organizacijah in institucijah in da bo prav za take prekrške odgovor zelo težak.

Se eno: Kdor hoče delovati med delavstvom v imenu katolištva, mora delovati kot zadnji hlapec, brez nasilja, z ljubeznijo in z velikim razumevanjem. Kaj takega zmorejo le tisti, ki ne iščejo sebe, ki svoje lastne zadeve odrinejo in jih položijo na žrtveni oltar za proletariat. Tega so pri nas sposobni zopet le tisti, katere prešinja močni socialni etos in socialna pravičnost.

Kdor nima tega, naj pusti delavske zadeve pri miru. Kajti njegovo delovanje bo rodilo ravno nasprotno, v čemur trdi kdo. Tudi pokret!

Uspeh njegovega delovanja bodo: ruševine, zagrenjenost, razočaranje med delovnimi masami, nezaupnost in sovraštvo napram katolištvu in veri.

Mezdni pogoji v mizarski stroki bodo v kratkem urejeni

Delavske strokovne organizacije so skupno z Delavsko zbornico že nad dve leti vlekli akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe za mizarsko obrt in industrijo za območje dravske banovine. Ker zaradi odpora delodajalcev ta akcija ni uspela, so zahtevali pri-zadeti predpis tarifne lestvice.

Na iniciativo Delavske zbornice je sklical hr. banska uprava za torek 5. XI. 1940 ponovno zaslišanje predstavnikov delodajalcev in delojemalcev mizarske stroke, na katerem so sodelovali zastopniki vseh štirih delavskih strokovnih organizacij in Delavske zbornice ter zastopniki Zveze industrijskih. Zbornice za TOI in mizarskih združenj iz Ljubljane, St. Vida nad Ljubljano, Maribora in Novega mesta.

Delojemalci so predložili načrt tarifne lestvice, delodajalci pa so si zgovorili rok do 20. XI., da zamorejo še enkrat zaslišati vse prizadete in bodo do 25. XI. predložili banski upravi svoje stališče.

Ker so izpolnjene vse formalnosti, ki jih predvideva uredba o minimalnih mezdah, moremo pričakovati, da bo tarifna lestvica uveljavljena že s 1. decembrom 1940 ter bodo končno za ozemlje dravske banovine urejene mezde delavstva v mizarski stroki.

Vsak član JSZ naj skrbi, da se bo članstvo vedno bolj množilo. Le močna organizacija bo v prihodnosti lahko uspešno pomagala delavstvu.

Joža Mahnič:

Pri Cankarju o Vseh svetih

Zvonovi vseh mestnih cerkva so besneli in rjaveli pod črni strop oblačnega neba. Množice so lile s pokopališča. Marmornate grobnice so bile preobložene z bohotno razcevelimi belimi krizantemami. Na tisoče sveč je migljalo vsenaokrog. Zagaten vzduh je visel nad njimi in nočno nebo je bilo rdeče osvetljeno kakor ob požarih.

Ni mi prišlo to omotično mrtvaško preobilje. Krenil sem po cipresnem drevoredu v skromno samoto.

V daljavi sem ugledal drugo poleg druge tri postave, košene in upognjene od trpljenja. Srednji je imel nekoliko na stran nagnjen klobuk, potisnjen globoko na čelo in na obrazu, ki ga je skrivala tema, sem razložil samo dolgi, rahlo upognjeni brki; odet je bil v ogromno palerino, v katero je zavijal tudi svoja susična prijatelja; v blede roki sem opazil veliko romarsko culo, v drugi grčavko. Prihajali so vedno bliže, truden je bil njih korak. Od premočene pelerine je puhtela v mrzlo noč soparica. Stopali so brez besede, samo palica je težko udarjala od tla. Vedno bolj so se motali iz megle, vedno določnejši so bili obrisi njihovih postav in obrazov. Končno so se malo pred menoj ustavili. Krajnima, ki sta bila zelo mlada, so visele na čelu potne srage, iz prsi se jima je utrgal sunkovit in dušljiv kašelj. Eden od njiju je pri tem hlastno segel po ogromnem, nenavadnem šopku v gumbnici in ga začel burno vdihavati: bile so dišeče, sočne smrekove vejice izpod Kravca. Srednji se je ozrl, preletel z očmi še enkrat vso neskončno, blatno in megleno cesto, ki so jo prehodili, in vdano s srcem poslednji objel pokrajino od Rožnika do Zalostne gore. Vedel sem, da so dosegli zadnji milnik in da se vračajo na oni svet. Po prstih sem se jim približal in jih vprašal: »Kako vam je sedaj?«

Ob mojih besedah so v hipu, kakor so se pojavili, zginili.

Pred menoj so stali na tili, samotni trati le še trije beli kamni, srednji malo večji od prednjih dveh, kakor trije prijatelji. Nad njimi so se dvigala vitka debela brez, ki jim je nežno, orumenelo listje v rahlem vetru skrivnostno šelestelo. In kakor mi srca so v votlinah spomenikov gorele tri drobne rdeče lučke, mirno, pokojno...

Tam v mestu pa so zvonovi vseh cerkva besneli in rjavel pod črnim stropom oblačnega nočnega neba...

Opozorilo podjetnikom, ki rabijo v obratnih dlako. Okrožni urad opaža, da delodajalci, ki rabijo v oratu dlako za izdelovanje ščetk in podobno, zaradi izrednih razmer nabavljajo surovine v državi ali inozemstvu brez potrdila (certifikata) o higienski kontroli. Iz istega razloga predelujejo nekateri nerazkužene surovine. Posledice pa morejo nastopiti, da se zopet povrne nevarna nalezljiva bolezen antrax. Po nalogu SUZORA nujno naprošamo vsa podjetja, da ne uporabljajo dlake neznanega porekla in da od vsakega dobavitelja zahtevajo certifikat o poreklu in potrdilo o razkužbi. Če pa podjetju ne uspe, da pribavi razkušeno blago, ali da ni gotovo, če je bila dlaka razkužena, tedaj mora vsak delodajalec dlako pred predelavo razkužiti. Vsak delodajalec je dolžan izvajati vse odredbe obrtnih in drugih zakonov o zaščiti zdravja in življenja zaposlenih delavcev. — SUZOR pa ima dolžnost, da nadzoruje podjetja, kako izvršujejo predpise za zaščito zdravja, in možnost, da predpiše naknadni prispevek, ki je lahko dvakrat večji od rednega prispevka za bolezen, če ugotovi, da je podjetje zaradi neizvrševanja predpisov posebno nevarno za zdravje zaposlenih delavcev. OUZD.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva c. 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon števil. 4948. Stovilka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna stovilka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

List ureja in za njega odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorij »Delavske pravice«. Srečko Zumer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarna r. s. l. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejso).

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf« »Styria«, »Austrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke Cyril Kmetič v Dobu 110